

Сьогодні роль ломбардів у житті пересічних українців тільки зростає, а ломбард стає для багатьох єдиним прийнятним виходом із скрутної фінансової ситуації. В умовах коли банківський сектор втрачає конкурентні переваги на ринку споживчих кредитів, ломбарди, надаючи послуги з короткострокового кредитування громадянам, можуть задовольнити потреби різних верств населення, сприяти підтримці його життєвого рівня, оскільки зменшують соціальну напругу в країні, а також забезпечують підвищення платоспроможного попиту на товари та послуги в цілому.

Ломбард – фінансова установа, винятковим видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів фізичним особам у готівковій або безготівковій формі за власні кошти або на основі залучених коштів, крім депозитів, під заставу майна та майнових прав на певний термін і під процент, а також супутніх ломбардних послуг [1,2].

Основним видом діяльності ломбардів як учасників ринку фінансових послуг є надання миттєвих і короткострокових позик на власний ризик під заставу майна споживачів цих послуг. Надаючи короткострокові готівкові кредити, ломбарди тим самим задовольняють нагальні потреби фізичних осіб у коштах на певний термін, сприяючи підвищенню платоспроможності позикодержувачів. У порівнянні з іншими представниками ринку послуг споживчого кредитування, в тому числі некредитними фінансовими організаціями, для ломбардів характерний ряд переваг для клієнтів: відсутність цільового призначення кредиту (позики); відсутність скорингу клієнта; швидке оформлення договору кредиту (позики); відсутність перспективи внесення негативної інформації про кредитну історію клієнта, у випадку невиконання зобов'язань перед ломбардом; розширений спектр майна, яке може бути прийнято ломбардом в якості застави; право викупу застави в будь-який час; можливість отримання кредиту на різні терміни (від 1 дня до року).

Незважаючи на ряд недоліків ломбардного кредитування, ломбарди залишаються гарною альтернативою банкам і мають величезний потенціал для розширення своєї діяльності (табл.1).

Якість послуг, що надаються помітно зросла, а імідж ломбардів як серйозних кредитних організацій поступово набирає силу. Основні аспекти організації системи управління ломбардом наведено на рис. 1.

Станом на 2019 р. ломбарди залишаються одним із найбільш консервативних і стабільних фінансових інститутів для фізичних осіб – вони орієнтовані на видачу дрібних та короткострокових кредитів (табл. 2).

Ломбарди надають фінансові кредити під заставу, середній розмір яких за I півріччя 2019 року становить 1536,7 грн. При збільшенні обсягу наданих фінансових кредитів на 10,1% середній розмір кредиту збільшився на 12,2%.

Таблиця – Порівняльна характеристика особливостей банківського і ломбардного кредитування [3]

Критерії	Ломбард	Комерційний банк
Позичальники	Тільки фізичні особи, резиденти і нерезиденти, в тому числі клієнти з низьким рівнем доходів, які не мають кредитної історії, які не одержують доступу по основним кредитним ринкам	Фізичні та юридичні особи – резиденти
Застави	Рухоме майно, що належить позичальникам і призначене для особистого споживання	Рухоме і нерухоме майно, яке може відчужуватися відповідно до законів України
Відсоткова ставка	Процентні ставки високі – до 200 ... 250%	Від 11 до 25% залежно від терміну кредитування
Платоспроможність клієнтів, їх дохідна база	Платоспроможність клієнтів, їх доходи, місце роботи, соціальний статус не з'ясовуються	Доходи позичальників і їх платоспроможність мають першорядне значення

Окончание таблицы 1

Процедура оформлення кредитної угоди	Терміни оформлення угоди мінімальні і становлять від 15 хв до 2 год	Оформлення кредиту займає від 2 до 5 днів
Сума кредитів, що видаються	Мінімальна сума не обмежена, максимальна сума обмежена	Мінімальна і максимальна суми обмежені
Терміни кредитування	Тільки короткострокові кредити - від одного до трьох місяців (за законом - до одного року). При необхідності термін кредитування продовжується	Коротко-, середньо-, довгострокові кредити – від декількох місяців до 25 ... 30 років
Мета кредитування	Кредит не носить цільового характеру і надається незалежно від мети	Вказівка мети отримання кредиту обов'язково
Можливість дострокового погашення	Дострокове повернення кредитної суми лише вітається і не обкладається додатковим комісією	Дострокове погашення кредитів не заохочується, обмовляється окремим пунктом договору
Оподаткування доходів	Багато ломбарди подають свідомо неправдиву інформацію про отримувані доходи, занижують суми податкових виплат або не платять їх взагалі	Доходи комерційних банків обкладаються підвищеними податками
Зв'язок з тіньовою економікою, корупцією та криміналом	Ломбардний бізнес привабливий для кримінальних структур, тісно пов'язаний з тіньовою економікою та корупцією	Зв'язок банків з тіньовими явищами, корупцією та криміналом мінімальна і жорстко присікається

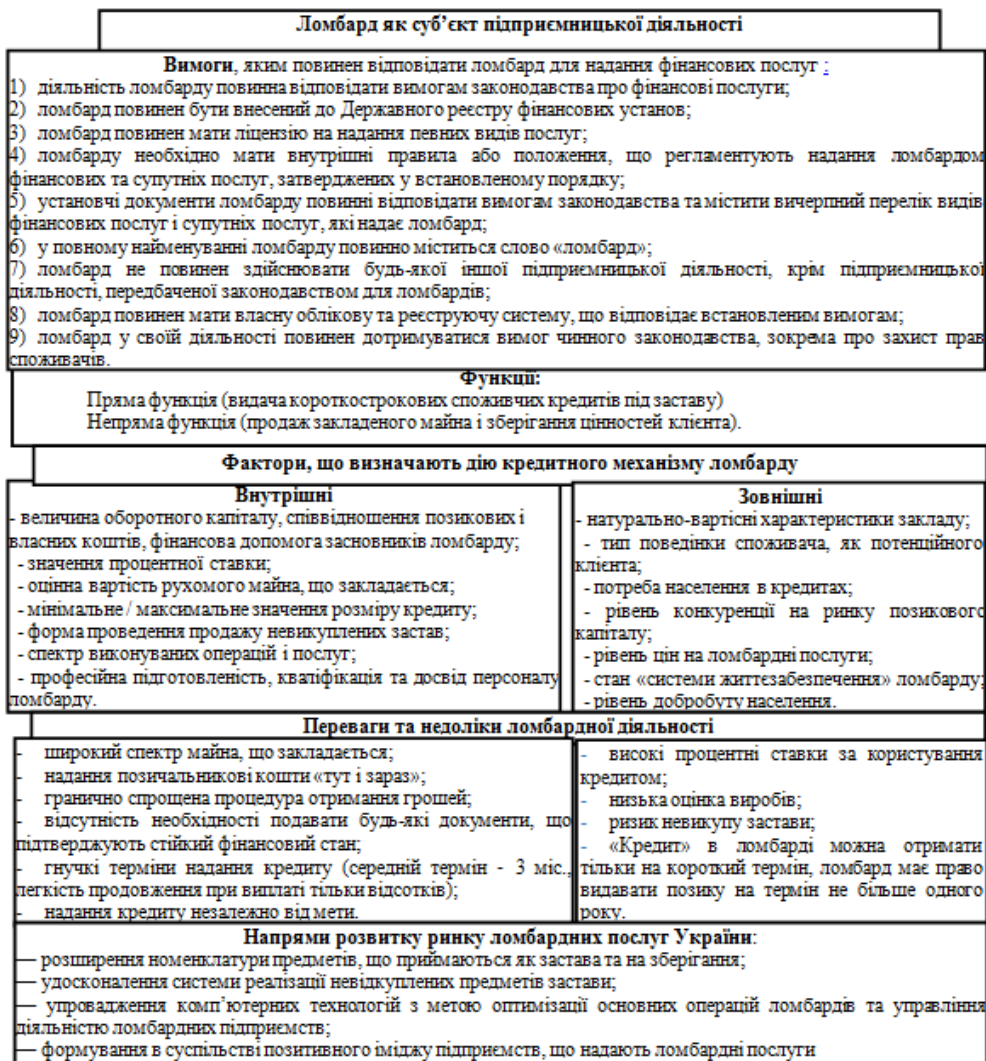

Рисунок – Основні аспекти організації системи управління ломбардом

Таблиця 2. – Групування частки перших ломбардів (ТОР) за обсягом наданих фінансових кредитів та їх активів станом на 2019 р. [4].

	Сума наданих фінансових кредитів під заставу		Активи за балансом	
	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %
ТОР 3	2 540,4	28,1	897,1	22,9
ТОР 5	3 651,1	40,3	1179,5	30,1
ТОР 10	5 760,6	63,6	1871,3	47,7
ТОР 50	8 130,1	89,8	2948,7	75,1
ТОР 100	8 739,8	96,6	3408,3	86,8
Всього по ринку	9 051,9	100	3 924,4	100

Як свідчать дані табл. 3 на 100 ломбардів, перших за обсягом наданих фінансових кредитів (ТОР 100), припадає 96,6 % від загального обсягу кредитів та 86,8% від загальних активів. При цьому, на частку 3 ломбардів, перших за обсягом наданих кредитів, припадає майже четверта частина від загального обсягу наданих кредитів та всіх активів ломбардів.

Перелік використаних джерел

1. Внукова Н. М. Фінансові аспекти ломбардної діяльності / Н. М. Внукова. – Харків : ТО Ексклюзив, 2013. 150 с.
2. Пархоменко Є. Ю. Інституційний статус ломбардів та його вплив на аудит звітності / Є. Ю. Пархоменко // Бізнес Інформ. 2018. – №5. – С.377-382.
3. Мациевский Н. С. Влияние ломбардной индустрии на рынок потребительского кредитования в условиях финансового кризиса / Н. С. Мациевский // Известия ТПУ, 2012. № 6. С. 25.
4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/>.